

SZONDA

Tiszta svarc

Tovább virágzik városszerte a feketevaluta-piac. Mert a nyugati pénzre éhes polgár eltökélt. Ha az államtól nem kap, megszerzi magának, akár jócskán föláron is. Nem is szokott baj lenni, míg a pénzforrás, kivált nagy tétel esetében, minthogy az nem két perc alatt intéződik, megbízható, tisztességesen játszik a vevővel, s meglegszik a busás haszonnal. A baj ott kezdődik, hogy ha az eladó linkel, amit a vevő nem vesz észre időben. Ki tudja, hány és hány becsapott, fölültetett balek van köztünk.

A márkát, a dollárt kínálónak megjött az étvágyuk. Direkt *balekokra* utaznak, saját ügyességükben, gyorsaságukban bizva — mert azért néha futniuk kell —, a legelképezetőbb módszereket eszelik ki a győzedelmes átvétel érdekében. Volt már példa mértre vágott újságpapír-szeletkékre, hamis bankókra, kemény valutának álcázott lejre, dinárra. A köteg te-tején pár százmárkás, alatta viszont a jó magyar forinthoz hasonló értékű, külföldi címletek sorakoztak. A lóvá tett vevő, ráfizetésének mértékétől és vérmérsékletétől függően, többféleképpen cselekedhet. Milliós tétel esetén pisztolyt is ránthat, ha kisebb az összeg, akkor megér neki egy jó verést, legalábbis annak kísérletét (mint hallottam, Szabadkára is autózta már fogdamegekkel megerősítve testereji jóvátétel okából), ha pedig csak egészen kicsi, kinjában mit tehet, hallgat. A tehetetlen düh és a kétségbeesés olykor ráveszi a legvégső lépésre: rendőrt kiált. Ettől törvényes útra terelődik a *svarc*. A polgár már nemcsak kiszolgáltatót annak a rongyos ötven dollárnak, hanem be is sározódik, legalábbis anyagilag, és önma-ga előtt: nehéz *balek*nek lenni.

Semmi jele a szándéknak, amely megváltoztatná ezt az össznépi feketézést kikényszerítő valutarendelkezést, a konvertibilis forint meg már-már olybá tűnik, mint egy rossz álom, oly annyira reménytelen. Marad tehát a *svarc*, az viszont változik. Durvul, egyre kegyetlenebb. Pedig Szeged túl kicsi a gengsztermódszerekhez. A *balek* nehezen felejt, s lehet, hogy rossz tanácsadó a bosszú és a harag, de igen erős érzelmi töltetű. Felő, nem fantazmagória a jóslat, mely szerint még néhány hónap, és kórosan fölszaporodik a bosszúsómnás, elégtételt követelő vadász a városban. Nem puskás, pisztolyos, mert az ilyen szer-szám, hál' Istennek, keveseknek adatik mostantájt, csak amolyan boxeres, borotvás, vastag cipőtalpas. Aki pedig legyint az egésze, mondván, nem szegedi polgárok integetnek tizméterenként a svárcei úton, nos azok se nyugodjanak meg, mert a *svarc*valutapiac másik sajátja, hogy belterjesedik is. A következők-menyitől egyikünk sincs kibiztosítva. Képzeli csak maguk elé, mondjuk, a partifürdő zsúfoltságát, mi lesz, ha ott akad hurogra egy bekésen sörözgető „gengszter”? Egy-két pofon biztosan célt téveszt, úgy szokott az lenni.

Imígyen most már nemcsak a Megéri nekem? árfolyam-gondolkodtathatja el az embert, hanem azon is dilemmázgathat, miért nem lehet ez a *svarc* tiszta, uzsorahaszon-alapú — ha már van? (mag)

Bank az arany-műves házában

A Kölcsey utca 8. szám alatt, az Auer-házban hamarosan a Magyar Külkereskedelmi Bank fogadja ügyfeleit. A régi épület, ahol a szegedi árvíz az fényképező fotós lakott — az óras-aranyműves szomszédságában — klasszicizáló stílusával értékes része a Belváros-nak.

A bank megtervezésére pályázatot írtak ki, amelynek tegnap volt az eredményhirdetése. Palánkai Tibor (Délterv) szerzett első helyet. Pályaműve értékelésében olvasható, hogy a tervező érzékenyen figyelt a tömb épületeinek történeti értékeire, s a bank telepítésekor a legegyszerűbb megoldást választotta. Megtartotta az 1870 eleje óta folyamatosan működő fényképezőműterem-házat, a tömbbelső passzázsszerű rendszerét biztosítva ezzel. A terv kibontja és kiemeli a most nem látható homlokzati falkepeket, amelyek egyedülállóak Magyarországon.

A rajzokon az öreg ház mintegy portikusként vezet az új épületrészbe, amelynek központi magját egy *aula* adja. Az anyagfelhasználásban a terv alkalmazkodott a régi épülethez, kiegészítve azt olyan üveg-és krómacél elemekkel, amelyek a hozzáépített részben is szerepelnek: Az Auer-házban reprezentatív helyiségek lesznek: tárgyaló, igazgatóság, vendégszobák.

A terv kettősségével, megőrzi és újat alkotó készségével tiszteltetben tartja a történelmi Belváros hangulatát. A rejtőzködő új épület felső tárgyalóterméből, a kupolából szem elé tárul a Belváros összes magaslati ékecsége: a városháza, a templomok tornyai és a kö-

zeli századfordulós házak kupoláinak együttese. De a bank kupolája is jól illeszkedik a történeti várossziluettbe.

S hogy mikor válik a terv valóra? A Magyar Külkereskedelmi Bank képviselőjének véleménye szerint: hamarosan.

Ny. P.

Alternatív színházi fesztivál

Tavaszi napforduló

Emlékeznek-e még a *bolgár pókemberre*, ki a Dugonics téren mutatta be pantomim jellegű produkcióját valamikor a múlt év szeptemberének első napjaiban. Akkor a színészhez mentőt hívtak. A segélyautó nem az előadás kelléke volt, sem a biciklás, s főképp részeg fiatalember, aki lelkesen ki akarta szabadítani a madzagjai közé gabalyodott színészt; hanem az értetlenségé.

Nos, a bolgár pókemberrel néhány napon belül, meglehet, újra találkozunk, hiszen március 16-ától újra alternatív színházi fesztivál színhelye lesz Szeged, *Tavaszi napforduló* elnevezéssel. A pénzdombokkal küzdő, s épp ezért bármilyen támogatást továbbra is elfogadó szervezők mindenekelőtt egy „csendes fesztivált” szeretnének lebonyolítani, mely, ellenpontozva napjaink politikai túlfűtöttségét, a városnak felajánlott előadások mellett *szakmai műhelyként* is kíván funkcionálni. Elvontabb és magasabb rendű fesztivál szeretne ez lenni, mint a szeptemberi, ahol a színházi társulatok számára éppen olyan fontosak lesznek majd az együttes tréningek és gyakorlatok, mint az előadások. Ez természetesen nem bezárkózást jelent, hiszen a tréningek nyitva állnak majd a közönség számára is.

A fesztivál ifjú Horváth István emléktáblájának felavatásával kezdődik pénteken délután 5 órakor, a JATE Bölcsészettudományi Karánál. A fiatalon és tragikus körülmények között elhunyt rendező 1941-ben nagysikerű *Hamlet*-előadást állított színpadra, emléktábláját Paál István avatja fel.

A fesztiválon részt vevők közül igen sok ismerős névvel találkozhatunk. A szervezők különösen három társulatot ajánlanak a nézők figyelmébe: a zentai *Aio-wát*, a bolgár *Könny és Mosoly Színházát*, valamint a *Gyergyószentmiklósról* érkező *Figura Színházi Csoportot*. Az előző kettő már szeptemberben bizonyított, a Figúrának az az első, Románian túli fellépése. Róluk egyébként a *Felütés* című, az alternatív magyar színházról szóló, most megjelent könyvben Visky András ír. Dal

Alapítvány az egészségért

Tisztelt Csongrád megyei polgárok!

Hazánk válságban van. Reméljük, e vajúdásból megszületik a demokrácia, a szabadság, függetlenség, egy olyan társadalmi rend, amelynek középpontjában az ember, az egyén boldogulása és felemelkedése áll, minden cél és folyamat az emberi élet kiteljesítését szolgálja.

Szabad választásokra készülünk. Hisszük, hogy valamennyi politikai erőben az őszinte segítség akarata munkál. A társadalom hazafias érzelmei vitathatatlanok.

Erre az energiára, alkotó erőre harcot hirdetünk — a nyomor, a tudatlanság, a betegség ellen — az egészséges emberért. Az egészség a társadalmi, lelki és testi jólét összessége. A társadalmi jólét ma távolinak tűnik, alapját a gazdasági szerkezetváltáson nyugvó stabilitás és fellendülés jelenti. A személyi jog és szabadság kiteljesítése, a család védelme, az emberi kapcsolatok ápolása, az egymás iránti szeretet, a tiszta erkölcs megteremtheti a lélek

békéjét. A test épségén öröközőknek pedig meg kell újulniuk hivatástudatban, szakmai felkészültségben, munkaszervezésben, munkakörülményekben. Ezeket már most és haladéktalanul fel kell vállalni.

Felhívásunk kapcsán Chyzer Kornél volt Zemplén megyei, majd országos főorvos példáját idézzük, aki talán a legtöbbet tette a magyar kórházügy megteremtéséért, azzal, hogy létrehozta az Országos Betegápolási Alapot. Ebből az alpból épült föl mai kórházaink jelentős hányada.

E nemes gondolatot kívánjuk feléleszteni ma Csongrád megyében. Hozzuk létre „Az egészségért” Csongrád megyei alapítványt. Ehhez az alapítványhoz szabadon csatlakozhatnak mindazok, akik tenni kívánnak szűkebb pátriánk lakosságáért: a politikai pártok, szabad állampolgárok, egyesületek, vállalkozók, gazdálkodók, vállalatok, szövetkezetek, külföldiek, beföldiek egyaránt.

Pontosan kell látnunk, hogy megynék egészségügye bajban van. Hiányzik a kor-

Tagozatok békéje

Március 15-én a színház ezúttal nem a hazafias *Bánk bánt* játssza, hanem új bemutatóval ünnepel. Ha akarjuk, akár az egységes Európa felé mutató gesztusnak is értékelhetjük, hogy a darab az Osztrák—Magyar Monarchiában játszódik. *Jókai Mór* elbeszélése nyomán készült el *A cigánybáró* szövegkönyve, melynek muzsikáját *Johann Strauss* komponálta.

A darab rendezője *Sándor János*, akinek ez már a harmadik premierje ebben a meglehetősen kusza évadban. Az új produkcióban együtt dolgoznak operisták, prózai színészek és a balett-együttes tagjai. Ezek után kézenfekvő volt beszélgetésünk témája.

— *Hogyan hangolja össze a különböző művészeket?*

— A műfajok találkozása jó alkalom arra, hogy a különböző tagozatok művészei együtt dolgozzanak. Ma különösen fontos, hogy ők együtt lépnek föl, egy darabban dolgoznak. Ennek nagyon gyakorlati előnyei is vannak, amit a próbák során tapasztalhattam. A prózai színészek segítenek az operistáknak a szövegmondási megoldásokban, az énekesek technikai tanácsokat adnak a dalok jobb előadásához, a táncosok pedig mozgási fortélyokkal ismeretlik meg mindkettőjüket. Mindenki átadja a saját szakmai fogásait. Ebben a

Cigánybáró

szétzilált társulatban nagyon fontos, hogy ebben a produkcióban barátságban dolgozik együtt mindenki. Megint egymás szemébe tudunk nézni.

— *Ebben az évadban ön már a harmadik darabot rendezi. Kettőt ezek közül a „háború” időszakában állított színpadra. Míg a kollektív küzdöttek, ön tartotta a repertoárt...*

— ... és én kaptam a pofonokat, a sok rossz kritikát! Természetesen elfogadom, hogy ha én egy előadással kiállok a közönség elé, akkor a kritikát is viselnem kell érte. De most meglejtetnek nem az adott előadásokhoz tartozó, sunyi mondatok is. Erre én számitottam, sőt a színészeimet erre föl is készítettem.

— *Most mire készíti föl őket?*

— Ugyanerre. A kifogásokban sok volt az igazság, de figyelembe kell venni, hogy ezek az előadások csonka társulattal készültek, s olyan színészek játszották, akik egzisztenciájukban voltak fenyegetve. Rendezői energiám jó része nem a művészi munkára, hanem az ebből adódó görcsök oldására ment el. Most se várok eljénzést, de azért az utolsó

főpróba után le fogunk ülni, és tudatosítjuk, hogy mi az, ami mégis eredménynek tekinthető.

— *Ahogy a III. felvonás részletét néztem, ezúttal is meglehetősen „közönségcentrikus” előadást hozott létre...*

— A történet olyan, mint egy népmese. Nem hiszem, hogy ez az a darab, ahol merész újításokkal kell előállni. Másrészt tudatosan is vállaltam a látványosságot. Az elkövetkező években közönségcentrikusnak kell lenni, s ezt nem pejoratív értelemben mondom. A legfontosabb az, hogy az emberek bejöjjenek a színházba. Be kell csalni az embereket.

— *Ezen a ponton a véleménye összecseng az új főrendezőével...*

— Engem főleg azért váltottak le annak idején a főrendezői posztról, mert ezt vallottam, és így irányítottam a társulatot. En ezt a popularitást ma is büszkén vállalom...

*

Bemutató március 15-én, további előadások 16-án, 17-én és 21-én. A főbb szerepekben *Réti Csabát* és *Vajk Györgyöt* (Barinkay Sándor), *Vámosy Évát*, *Matkócsik Évát* és *Vajda Julit* (Szaffi), valamint *Gyimesi Kálmánt*, *Király Leventét* és *Gregor Józsefet* (Zsupán) láthatják.

M. T.

Temesvári küldöttség a JATE-n

A Temesvári Tudományegyetem 9 tagú delegációja — *Eugen Todoran rektor* vezetésével — kétnapos látogatásra érkezett a Szegedi József Attila Tudományegyetemre. A küldöttséget tegnap délelőtt Csákány Béla, a JATE rektora fogadta.

A temesvári és a szegedi tudományegyetem között a hatvanas években alakult ki szorosabb együttműködés. Ennek egy bukaresti rendelet véget vetett. A tavaly decemberi romániai események hírére megmozdult a szegedi egyetem. A bánati testvérintézmény megsegítésére megalakult a *Temesvár Bizottság*, amely összehangolta a különböző segélyakciókat. A Szegedre érkező élelmiszer- és gyógyszersegélyek egy részét a temesvári testvéregyetemre juttat-

ták. A temesvári egyetemnek ez jelentette az első konkrét, külföldről érkező segítséget. Ezért a szegedi akcióját a temesvári rektor úgy méltatta, hogy „nemcsak humanitárius, hanem erkölcsi és politikai támaszt is jelentett, ami biztos alapja lehet az egészséges együttműködésnek.”

A szegedi intézmény dolgozói 350 ezer forintot gyűjtöttek temesvári kollégáik és az egyetemisták támogatására. A tanszékek kiadványai-ból, az oktatók publikációiból és egyéb könyvekből több ezer kötet gyűlt össze.

Ezt az adományt kiegészíti az Akadémiai Kiadó könyvkiállításának anyaga, ami szintén a temesvári egyetem könyvtárát gazdagítja. A JATE szakszervezeti bizottsága nyári üdülési lehetősé-

get kínál a temesvári oktatóknak. A két intézmény közötti kapcsolat kiteljesedése után a Temesvár Bizottság megszűnteti működését.

Az 1948-ban létrejött temesvári tudományegyetem felépítése különbözik az itteni testvérintézményétől. Ott matematika-informatika-, fizika-, filológiai és közgazdaságtudományi kar működik. A küldöttség tagjai tegnap megismerkedtek a szegedi tudományegyetem természettudományi és bölcsészettudományi karával, s szakmai megbeszélésen vettek részt. A temesvári oktatók közül *Toró Tibor* matematikaprofesszor előadást tartott. A delegáció képviselte magát a Magyar-Román Kulturális Egyesület alakuló ülésén.

A temesvári és a szegedi tudományegyetem vezetői ma írják alá azt az együttműködési szerződést, amelyben rögzítik a kapcsolatok kereteit és formáit.

(újszászi)

Akció! Akció!!!

1990. március 12-étől

40%-os

árengedménnyel

kínálunk

Amíg

a készlet

tart!

SZEGEDI

Férfiöltönyöket, frottir méterárúkat, NSZK műszörméket.

CENTRUM ÁRUHÁZ

Tizenhat aláírás a Csongrád megyei orvosok nevében